

Секція: Проектний менеджмент**Смирнова Н. В.***к.е.н, доцент кафедри менеджменту
Одеського державного аграрного університету***ПРОБЛЕМИ УПРАВЛІННЯ ПРОЕКТАМИ В СФЕРІ АГРАРНОЇ
ЛОГІСТИКИ УКРАЇНИ**

***Анотація.** Досліджено сучасний стан та проблеми управління проектами в сфері аграрної логістики в Україні як невід'ємної складової модернізації інфраструктури національної економіки. Запропоновано основні шляхи створення умов для розвитку ефективного управління проектами в сфері аграрної логістики України.*

***Ключові слова:** управління; проект; аграрна логістика; сільське господарство; виробництво.*

Вступ. Актуальність ефективного управління логістичними проектами зумовлена загальними позитивними тенденціями розвитку сільського господарства та зростанням значення галузі для економіки України. Так, в останні роки спостерігається позитивний тренд нарощування обсягів виробництва сільськогосподарської продукції, який, імовірно, збережеться і на найближчу перспективу.

За період існування України як незалежної держави, виробництво зерна зернових та зернобобових культур (таблиця) за 1990-2017 роки в середньому за рік збільшувалось 404 тис. тонн (або на 5,6 %); соняшнику – на 358 тис. тонн (9,4 %). Проте у тваринництві протягом досліджуваного періоду виробництво м'яса у забійній вазі в усіх категоріях господарств скорочувалось в середньому за рік на 40,7 тис. тонн (або на 0,5 %); молока – на 525,2 тис. тонн (3,0 %).

**Виробництво основних видів сільськогосподарської продукції
в Україні, тис. тонн**

Роки	Зерно у масі після доробки	Темп приросту, %	Насіння соняшнику у масі після доробки	Темп приросту, %	М'ясо (у забійній масі)	Темп приросту, %	Молоко	Темп приросту, %
1990	51009	-	2571	-	4357,8	-	24508,3	-
1991	38674	-24,2	2311	-10,1	4029,1	-7,54	22408,6	-8,6
1992	38537	-0,4	2127	-8,0	3400,9	-15,59	19113,7	-14,7
1993	45623	18,4	2075	-2,4	2814,5	-17,24	18376,5	-3,9
1994	35497	-22,2	1569	-24,4	2677,4	-4,87	18137,5	-1,3
1995	33930	-4,4	2860	82,3	2293,7	-14,33	17274,3	-4,8
1996	24571	-27,6	2123	-25,8	2112,7	-7,89	15821,2	-8,4
1997	35472	44,4	2308	8,7	1874,9	-11,26	13767,6	-13,0
1998	26471	-25,4	2266	-1,8	1706,4	-8,99	13752,7	-0,1
1999	24581	-7,1	2794	23,3	1695,3	-0,65	13362,2	-2,8
2000	24459	-0,5	3457	23,7	1662,8	-1,92	12657,9	-5,3
2001	39706	62,3	2251	-34,9	1517,4	-8,74	13444,2	6,2
2002	38804	-2,3	3271	45,3	1647,9	8,60	14142,4	5,2
2003	20234	-47,9	4254	30,1	1724,7	4,66	13661,4	-3,4
2004	41809	106,6	3050	-28,3	1599,6	-7,25	13709,5	0,4
2005	38016	-9,1	4706	54,3	1597	-0,16	13714,4	0,0
2006	34258	-9,9	5324	13,1	1723,2	7,90	13286,9	-3,1
2007	29295	-14,5	4174	-21,6	1911,7	10,94	12262,1	-7,7
2008	53290	81,9	6526	56,3	1905,9	-0,30	11761,3	-4,1
2009	46028	-13,6	6364	-2,5	1917,4	0,60	11609,6	-1,3
2010	39271	-14,7	6772	6,4	2059	7,39	11248,5	-3,1
2011	56747	44,5	8671	28,0	2143,8	4,12	11086	-1,4
2012	46216	-18,6	8387	-3,3	2209,6	3,07	11377,6	2,6
2013	63051	36,4	11051	31,8	2389,4	8,14	11488,2	1,0
2014 ¹	63859	1,3	10134	-8,3	2359,6	-1,25	11132,8	-3,1
2015 ¹	60126	-5,8	11181	10,3	2322,6	-1,57	10615,4	-4,6
2016 ¹	66088	9,9	13627	21,9	2323,6	0,04	10381,5	-2,2
2017 ¹	61917	-6,3	12236	-10,2	3259,4	40,27	10328,6	-0,5
В середньому за 1990-2017 р.р.	42055,0	5,6	5301,4	9,4	2258,5	-0,5	14086,8	-3,0
В середньому за 2008-2017 р.р.	55659,3	11,5	9494,9	13,1	2289,0	6,1	11103,0	-1,7

¹ Дані наведено без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, м. Севастополя та тимчасово окупованих територій у Донецькій та Луганській областях
Джерело: розраховано автором на основі даних <http://www.ukrstat.gov.ua/>

За останні 10 років спостерігаються значно вищі тенденції росту: виробництво зерна за 2008-2017 роки в середньому щорічно збільшувалось 3,2 млн. тонн (або на 11,5 %); соняшнику – на 806,2 тис. тонн (13,1 %); м'яса у забійній вазі – на 134,8 тис. тонн (або на 6,1 %). Виробництво молока при цьому в усіх категоріях господарств скорочувалось в середньому за рік на 193,4 тис. тонн (1,7 %).

Через недостатньо розвинену і нескоординовану систему агрологістики втрати продукції АПК сягають до 1/3 річного обсягу виробництва агропродукції, особливо, овочевої продукції, зерна та соняшнику. Технічні втрати зерна досягають 15 % річного врожаю [1], тоді як втрати зерна в країнах Європи та в США не перевищують 1-2 % врожаю, що є технічно неминучим мінімумом [2]. Все це вимагає широкого застосування методології та практики управління проектами в сфері аграрної логістики.

Постановка завдання. Виходячи з цього, завданнями дослідження є виявлення проблем управління проектами в сфері аграрної логістики в Україні та пошук шляхів створення умов для ефективного управління проектами в даній сфері.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сучасній системі управління проектами в сфері аграрної логістики в Україні властиві наступні проблеми, більшість з яких має інфраструктурний характер:

- недостатній рівень забезпечення сільгоспвиробників сховищами для зберігання зернової та плодоовочевої продукції;
- незадовільний стан автошляхів, під'їзних доріг та погіршення їх транспортно-експлуатаційних характеристик через понаднормативне завантаження транспортних засобів, що призводить до погіршення якості продукції, що перевозиться, збільшує терміни доставки, підвищуючи її собівартість;
- невідповідність інфраструктури залізничного транспорту потребам перевезень сипких вантажів, а також зависокі тарифи на залізничні перевезення;
- слабе використання річкового транспорту у перевезеннях вантажів, який здатен розвантажити автодороги і залізницю;
- недосконалість системи оптової реалізації сільськогосподарської продукції;
- повільне об'єднання дрібних товаровиробників для створення ними або вступу до уже діючих сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів,

що дозволило б їм формувати товарні партії сільськогосподарської продукції для реалізації та знизити логістичні витрати;

- повільний процес впровадження європейських та міжнародних стандартів безпеки та якості продуктів харчування (НАССР, ISO, EN, Кодексу Аліментаріус) у сфері агропромислового виробництва, що не дозволяє використовувати можливості нарощення експорту сільськогосподарської продукції та продовольства (передусім м'ясної, овочевої та плодово-ягідної) [3];

- низький рівень знання методології управління проектами топ-менеджерами великих аграрних формувань;

- недостатнє використання програмного забезпечення в сфері управління проектами та при безпосередніх логістичних операціях. На нинішній час у світі розроблено кілька сотень систем, які реалізують функції календарного планування і контролю проектів. Але реально на вітчизняному ринку представлені не більше 10 програм, серед яких найбільш відомими є Microsoft Project, Spider Project, Open Plan Professional, Sure Trek Project Manager, Primavera Project Planner (P3), Time Line, CA Super Project, Project Scheduler, Turbo Project, Artemis Views [1].

Західні науковці традиційно поділяють програми програмного забезпечення для управління проектами, представлені на ринку, на дві категорії: системи «вищого» класу (професійні системи), вартість яких – понад 1 тис. доларів США, і більш прості системи (для масового користувача), які коштують менш як 1 тис. доларів. Сьогодні на ринку представлена значна кількість універсальних програмних пакетів для персональних комп'ютерів, які автоматизують функції планування і контролю проекту.

Висновки. Виходячи з цього, на нашу думку, основними шляхами удосконалення управління проектами в сфері аграрної логістики в Україні є:

- удосконалення фіскального регулювання ціноутворення в ланцюжку створення доданої вартості продуктів харчування;
- захист вітчизняних переробних підприємств АПК від нечесної

конкуренції та демпінгового імпорту;

- збільшення квот на постачання до Євросоюзу продуктів переробки зерна;
- забезпечення відповідної нормативно-правової бази, що регулює роботу логістичних компаній;
- посилення контролю за створенням сучасної та надійної ринкової та логістичної інфраструктури і, особливо, дорожнього покриття;
- формування програм державної підтримки розвитку агрологістики, за прикладом провідних країн світу;
- покращення інвестиційної привабливості логістичного сектору шляхом введення спеціальних режимів оподаткування та митних тарифів;
- забезпечення агроформувань висококваліфікованими спеціалістами з управління проектами в сфері логістики;
- забезпечення логістичних компаній належною цифровою картографічною базою;
- удосконалення програмного забезпечення логістики в аграрній сфері.

Список літератури:

1. Кравцов А. Г. Аналіз перспектив впровадження логістичних підходів у сферу АПК / А. Г. Кравцов // Вісник ХНТУСГ ім. Петра Василенка. - Х.: ХНТУСГ, 2013. – Вип. 136. - С. 272–278.
2. Ясенецький В. Сховища для зерна / В. Ясенецький [Електронний ресурс] Пропозиція. – Режим доступу: <http://www.propozitsiya.com/?page=I49&itemid=645&number=18>
3. Жураковська Л.А. Першочергові заходи щодо розвитку аграрної логістики в Україні. Аналітична записка /Л.А. Жураковська [Електронний ресурс] Національний інститут стратегічних досліджень. – Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/articles/1589/>